

Als volwaardige teelt behandelen

Gras telen onder snijmaïs in de belangstelling

Zoveel mogelijk goede maïs van een hectare én een geslaagde groenbemester, dat is de wens die veehouders dit jaar bij hun loonwerker zullen neerleggen. Omdat oogsten voor 1 oktober vaak simpelweg niet lukt, staat grasonderzaai in de belangstelling. Grondig sprak met onderzoeker Marie Wesselink van WUR over de mogelijkheden.

Bij Weco Hondsrug staat al een nieuwe combinatie klaar om komend seizoen aan de verwachte grote vraag naar onderzaai te kunnen voldoen.

Een mooi groen waasje onder een goed ontwikkelde maïs en dan onder droge omstandigheden hakselen. In theorie is het niet zo moeilijk om te bedenken hoe het onderzaaien van gras in snijmaïs eruit moet zien, maar de praktijk is weerbarstig, weet ook onderzoeker Marie Wesselink van WUR. Voor het project Grondig Boeren met Maïs werkt zij samen met haar collega John Verhoeven aan groenbemesterdemonstraties op de praktijkonderzoeklocaties Marwijksoord (Drenthe) en Vredepeel (Limburg).

Afgelopen september was ze op AgroTechniek Holland in Biddinghuizen aanwezig tijdens een ontbijtsessie van CUMELA en ook merkte ze dat de belangstelling voor onderzaai toeneemt. "Het onderwerp leeft enorm, maar tot dusver meer in het noorden dan in het zuiden van het land", constateert Wesselink. Ze heeft daar twee verklaringen voor. Uit cijfers van Eurofins blijkt dat in Groningen en Drenthe ongeveer tachtig procent van de maïs in de maand oktober wordt gehakseld, het jaar 2018 even buiten beschouwing

Tips voor een geslaagde onderzaai

- Kies voor gras als groenbemester. Uit alle proeven blijkt dat gras het meest bedrijfszeker is, omdat het altijd kiemt en tegen een stootje kan.
- Zaai bij gelijktijdige zaai niet te vroeg. De maïs moet kunnen doorgroeien om de concurrentie met het gras aan te kunnen.
- Gebruik voor vroege zaai een langzaam groeiende grassoort, zoals rietzwenk. Bij onderzaaien in het vier- tot zesbladstadium wordt Engels of Italiaans raaigras aangeraden.
- Let op aaltjesvermeerdering. Engels raaigras vermeerdert *Meloidogyne fallax* (wortelknobbelaaltjes). Italiaans raaigras vermeerdert daarnaast ook *M. Chitwoodi* en *Pratylenchus penetrans* (wortellesieaaltje).
- Zijn er probleemkruiden, zoals gladvingergras? Kies dan niet voor onderzaai, maar zaai vroege maïs en zorg dat het gewas voor 1 oktober van het land is.

gelaten. In Zuid-Nederland is dat rond de vijftig procent. Wie het gewas niet voor 1 oktober van het land kan halen, heeft geen andere optie. Ook zijn de resultaten van onderzaai in het noorden van het land tot dusver beter. "Ik denk dat dat onder andere komt omdat er al meer ervaring is."

Kniehoog

Ruwweg zijn er twee manieren voor het telen van gras onder maïs: gelijktijdige zaai en zaaien als de maïs ongeveer kniehoog is. Bij gelijktijdige zaai wordt meestal gekozen voor rietzwenk, omdat dit een relatief langzaam groeiende grassoort is, die minder concurreert met de maïs dan andere grassen. Toch steekt de timing nauw. Wie te vroeg zaait en koude omstandigheden treft, zet de maïs op achterstand en loopt het risico op concurrentie. Dat kan opbrengst kosten. "In het Zuiden heb je eigenlijk betere condities. Daar is het eerder warm. Het gewas moet vlot kunnen weggroeien. Zodra de maïs gesloten is, stopt de groei van het gras vanzelf. In het Noorden loop je meer risico dat de maïs wat achterblijft in groei, al zien we weinig voorbeelden van schade door concurrentie", zegt Wesselink. Mogelijkheden om bij te sturen zijn er beperkt, de herbicidenbespuiting kan soms wel helpen om het kwartje de goede kant op te laten vallen. Bij de juiste timing wordt het gewas geremd in de groei, maar zonder dat het doodgaat.

De tweede optie, zaaien in groeiende maïs, gebeurt wanneer de maïs tussen de vier en zes bladeren heeft. Dat betekent dat daar ongeveer tien dagen de tijd voor is. De voorkeur gaat in dit geval uit naar Engels of Italiaans raaigras. Dat laatste ontwikkelt zich iets sneller dan Engels raaigras, wat een voordeel kan zijn. Wel is het volgens Wesselink oppassen geblazen in gebieden waar ook akkerbouwers gebruik van de grond maken, omdat Italiaans raaigras meerdere soorten aaltjes vermeerdert, waaronder M. chitwoodi. Het onderzaaien in kniehoge maïs lijkt in het Noorden vaak beter te slagen dan in het Zuiden, waarschijnlijk doordat de maïs iets langzamer dichtgroeit en het gras een betere kans krijgt om zich te vestigen.

De kans dat het gras het onderspit delft, blijft altijd aanwezig. Volgens Wesselink is van de percelen die zij 2018 volgde ongeveer twintig procent mislukt. Dat was op plekken waar het vochtig genoeg was om het gras te laten kiemen, maar waar het vervolgens verdroogde. De rest sloeg wel aan of ging pas kiemen bij de eerste buien in het najaar. Het resultaat viel haar gezien de extreme droogte mee. "Van boven leken het zielige sprietjes, maar onder de grond was er toch al veel gebeurd. Juist die sterke doorworteling, daar doe je het voor."

Schoffelen en zaaien

In het noordoosten van Nederland zijn er inmiddels enkele tientallen loonwerkers die apparatuur in huis hebben om gras onder maïs te zaaien. Vaak gaat het om zelfbouwapparatuur, maar ook machinebouwer Zinger presenteerde onlangs

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

nog een nieuwe combinatie van een schoffelbalk met een opgebouwde pneumatische zaaimachine. In de basis lijken de machines allemaal op elkaar. Vorig jaar juni kwamen er op verzoek van Grondig Boeren met Maïs nog zes varianten in actie op een demoveld. "Het uiteindelijke resultaat liet geen verschillen zien. Het gras was goed aangeslagen en de onkruiden waren weg. Wie op het juiste moment aan de slag kan, spaart er een bespuiting mee uit", aldus Wesselink.

Percelen met een sterke onkruiddruk zijn niet geschikt voor onderzaai. Vooral bij grasachtige probleemonkruiden heeft een goede bestrijding voorrang. In dat geval blijft alleen de optie over van vroeg oogsten en voor 1 oktober inzaaien of als dat niet lukt inzaaien met wintergraan als hoofdgewas voor 1 november.

Al met al zijn er heel wat factoren om rekening mee te houden: zit je op droogtegevoelige grond? Gebruik je een vroeg of laat ras? Is het een koud voorjaar? Zijn er probleemonkruiden? Het maken van de juiste keuze is maatwerk, benadrukt Wesselink. Samen met haar collega's werkt ze aan een beslisboom die loonwerkers, veehouders en adviseurs kunnen gebruiken bij het maken van de juiste teeltbeslissingen. Verder zal ook de manier van handhaven van invloed zijn op de keuzes. "Ik denk dat boeren gauw te bang zijn voor concurrentie met de maïs. Je kunt het gras natuurlijk zodanig plagen dat er niets van overblijft, maar dan schiet het zijn doel voorbij, namelijk stikstof vangen. Heb je een geslaagd gewas, dan kun je tot wel 90 kilo stikstof per hectare vastleggen. Bij vijftig procent werking is dat een cadeautje van 45 kilo stikstof in je vervolgteelt. Zaai je in de tweede helft van september gras in, dan is dat nog niet een derde. Benader het in elk geval als een volwaardige teelt en ga voor het maximale resultaat. Er is meer mogelijk dan je denkt."

"Heb je een normaal perceel en staan er geen probleemonkruiden?"

Ga dan zeker in het Noorden voor onderzaai", zegt WUR-medewerker Marie Wesselink.

TEKST: Egbert Jonkheer

FOTO: Wageningen UR, Jonkheer